

שכם – "שם כבוד מלכותו"א. בראשית פרק לו

(יב) וַיִּלְכוּ אַחֲיוּ לְרַעוּת אֶת צֶאֱן אֲבֵיהֶם בְּשָׂכָם:

(יג) וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אֲחִיךָ רָעִים בְּשָׂכָם לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֵלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הֲגַנִּי:

(יד) וַיֹּאמֶר לוֹ לָךְ נָא רָאָה אֶת שְׁלוֹם אֲחִיךָ וְאֶת שְׁלוֹם הַצֶּאֱן וְהַשְּׂבִיגִי דָבָר וַיִּשְׁלַחְהוּ מֵעֵמֶק חֲבֵרוֹן וַיָּבֵא שְׂכָמָה:

ב. רש"י בראשית פרק לו פסוק יד

(יד) מעמק חברון - והלא חברון בהר, שנאמר (במדבר יג כב) ויעלו בנגב ויבא עד חברון, אלא מעצה עמוקה של [אותו] צדיק

הקבור בחברון, לקיים מה שנאמר לאברהם בין הבתרים (לעיל טו יג) כי גר יהיה זרעך:

ויבא שכמה - מקום מוכן לפורענות, שם קלקלו השבטים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר (מ"א י"ב א) וילך רחבעם שכמה וגו':

ג. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קב עמוד א

+מלכים א' י"ב וילך רחבעם שכם כי שכם בא כל ישראל להמליך אתו, תנא משום רבי יוסי: מקום מזומן לפורענות. בשכם עינו את דינה, בשכם מכרו אחיו את יוסף, בשכם נחלקה מלכות בית דוד.

ד. רש"י בראשית פרק לו פסוק א

(דבר אחר וישב יעקב הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן, הפחמי תמה אנה יכנס כל הפשתן הזה, היה פיקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו, כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה, תמה ואמר מי יכול לכבוש את כולן, מה כתיב למטה (פסוק ב) אלה תולדות יעקב יוסף, דכתיב (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, ניצוץ יוצא מיוסף שמכלה ושורף את כולם):

ה. רש"י בראשית פרק לו פסוק כה

(כה) כאשר ילדה רחל את יוסף - משנולד שטנו של עשו, שנאמר (עובדיה א יח) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש, אש בלא להבה אינו שולט למרחוק, משנולד יוסף בטח יעקב בהקב"ה ורצה לשוב:

ו. בראשית רבה (וילנא) פרשה פד

ו א"ר שמואל בר נחמן אלה תולדות יעקב יוסף לא היה צריך קרא למימר כן אלא אלה תולדות יעקב ראובן, אלא מה ת"ל יוסף אלא שכל מה שאירע לזה אירע לזה, מה זה נולד מהול אף זה נולד מהול, מה זה אמו עקרה אף זה אמו עקרה, מה זה אמו ילדה שנים אף זה אמו ילדה שנים, מה זה בכור אף זה בכור, מה זה נתקשה אמו בלידה אף זה נתקשה אמו בשעת לידה, מה זה אחיו שונא אותו אף זה אחיו שונאים אותו, מה זה אחיו בקש להרגו אף זה בקשו אחיו להרגו, מה זה רועה אף זה רועה, זה נשטם וזה נשטם, זה נגנב שתי פעמים וזה נגנב שתי פעמים, זה נתברך בעושר וזה נתברך בעושר, זה יצא לחוצה לארץ וזה יצא לחוצה לארץ, זה נשא אשה מחוצה לארץ וזה נשא אשה מחוצה לארץ, זה הוליד בנים בחוצה לארץ וזה הוליד בנים בחוצה לארץ, זה נתגדל ע"י חלום וזה נתגדל ע"י חלום, זה נתברך בית חמיו בשבילו וזה נתברך בית חמיו בשבילו, זה ירד למצרים וזה ירד למצרים, זה כלה את הרעב וזה כלה את הרעב, זה משיב ע"י חלום וזה משיב ע"י חלום, זה מצוה וזה מצוה, זה מת במצרים וזה מת במצרים, זה נחנט וזה נחנט, זה העלו עצמותיו וזה העלו עצמותיו.

ז. בראשית פרק לו

(ב) וַיְהִי יְקִיָּץ אֶת יוֹסֵף וַיְהִי אִישׁ מְצֻלִיחַ וַיְהִי בְּבֵית אֲדֹנָיו הַמִּצְרָיִם:

(ג) וַיִּרְא אֲדֹנָיו כִּי יְקִיָּץ אֶתוֹ וְכֹל אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה יְקִיָּץ מְצֻלִיחַ בְּיָדוֹ:

ח. רש"י בראשית פרק לו פסוק ג

(ג) כי ה' אתו - שם שמים שגור בפיו:

ט. בראשית פרק לו

(כג) וַתִּהְיֶה וַתִּלְד בֶּן וַתֹּאמֶר אֶסֶף אֱלֹהִים אֶת חֲרַפְתִּי:

(כד) וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ יוֹסֵף לֵאמֹר יֹסֵף יְקִיָּץ לִי בֶן אַחֵר:

(כה) וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יִלְדָה רַחֵל אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל לְבָן שְׁלַחְנִי וְאֶלְכָה אֶל מְקוֹמִי וְלֹאֲרָצִי:

י. מדרש תנחומא (בובר) פרשת ויצא סימן כ

וכיון שילדה לאה ליעקב, היתה רחל מצירה, לומר שמא יטלנה עשו מאחד שלא הולדתי בן, וכיון שילדה ליוסף אמרה אסף אלהים את חרפתי, ואין חרפה אלא ערלה, שנאמר כי חרפה היא לנו (בראשית לד יד)

יא. יונתן בראשית פרק לו פסוק כג

(כג) וַאֲיִתְעַבְרַת וַיִּלְיַדְת בֶּר וַאֲמַרְת פִּנְשׁ יי ית חיסודי ויהיכדין עתיד יהושע בריה דיוסף למכנזש ית חיסודא דמצרים מעל בגי ישראל ולמגזר יתהום מעיבדא לירדנא

יב. בראשית פרק מח

וַאֲנִי נִתְתִּי לָךְ שָׂכָם אֶחָד עַל אֲחִיךָ אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֲמֹרִי בְּחַרְבֵי וּבְקִשְׁתֵּי:

יג. אונקלוס בראשית פרק מח פסוק כב

(כב) ואנא יהבית לך חולק חד יתיר על אחך דנסיבית מידא דאמוראה בחרבי ובקשתי (בצלתי ובבעותי):

יד. שפת אמת – פרשת וישלח (תרלא)

שכם שמעתי מא"ז מ"ר זצלה"ה ר"ת שכם שם כבוד מלכותו. והוא כנ"ל המשכת רצונו ית' גם בתוך הטבע. ולזה צריך שמירה. ודינה יצאתה יותר מדאי. ועיקר העצה על זה הוא המצות כי כל נברא יש לו חיות מתורה ומצות הכתובים בה כמ"ש בזוה"ק שהעולם מכוון נגד תרי"ג אברים וגידים של אדם ע"ש פ' תולדות. וע"י כל מצוה שמכוון נגד אבר מיוחד ניתקן מה שתלוי בהבריאה באבר וגיד זה ועי"ז ניטל ההסתר ויוכל האדם לעשות עשי' גשמי בדבקות השי"ת:

טו. בראשית פרק לג

(יח) וַיָּבֵא יַעֲקֹב שְׁלֹם עִיר שְׂכָם אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנַעַן בְּבֵאוֹ מִפְּדַן אֲרָם וַיַּחַן אֶת פְּגִי הָעִיר:

(יט) וַיִּקַּן אֶת חֲלֻקַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר נָטָה שָׂם אֶהְלוּ מִיַּד בְּגִי תְּמוֹר אֲבִי שְׂכָם בְּמֵאָה קֶשֶׁטָה:

(כ) וַיִּצָּב שָׂם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: ס

טז. רמב"ן בראשית פרק לג פסוק ב

ועל דרך האמת הוא כמדורש רבותינו שדרשו רבותינו במסכת מגלה (יח א) מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל, שנאמר ויקרא לו אל אלהי ישראל. ויש בענין הזה סוד גדול הזכירוהו עוד בבראשית רבה (עט ח) בלשון אחר, אמר לו, אתה אלוה בעליונים ואני אלוה בתחתונים. ירמזו למה שהם אומרים תמיד שאיקונין של יעקב חקוקה בכסא הכבוד. והכונה שהשכינה שורה בארץ ישראל. והמשכיל יבין:

יז. צדקת הצדיק (ר' צדוק הכהן מלובלין)

קעא) יש מקום מוכן לצער חס ושלום כמו שאמרו ז"ל בחלק (סנהדרין ק"ב). בשכם מקום וכו' וכן זמן כמו שאמרו ז"ל (שם) עת וכו' וכמו שאמרו (תענית כ"ט ע"ב) בר ישראל דאית ליה דינא וכו' באב וכו' וכן בנפש כדרך שאמרו ז"ל (שם כ"ה). בר' אלעזר בן פדת וטובא. ואיך יצוייר זה שמוכן מתחילת בריאה לרע חס ושלום והלא מפי עליון לא תצא הרעות (איכה ג' ל"ח):

אבל באמת לשון חכמים מרפא שאמרו ז"ל מוכן לפורעניות לשון פירעון רק דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קידושין ל"ט ע"ב) רק פירעון העבירות אם לא שזכה לטעום מפרי מעשיו בעולם הזה או מאותן מצוות שיש להם פירות. ואותו הזמן מקום ונפש הוא מוכן לקבל פירעון מה שנשתכר. ומה דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא היינו משום דהקב"ה נותן מלא עומסו וכו' (סנהדרין ק'). ואי אפשר בעולם הזה לקבל רוב טובה ההוא כלל. ובאותו מקום זמן ונפש שנשפע הפירעון ושכרו של השם יתברך מצד ריבוי השפע נעשה חס ושלום פורעניות לרע כידוע בסוד שבירתן של כלים זוהי מיתתן על ידי ריבוי האור וכן אמרו ז"ל (פרקי דר' אליעזר פרק ל"ד) על פסוק (שמות ל"ג כ') לא יראני הא בשעת מיתתן רואה:

ולכן אמרו ז"ל (יומא ג"ד ע"ב) שמצאו כרובים מעורים אף על פי שלא היו עושין רצונו של מקום. כי אז היה תוקף ריבוי שפע האור ולכן זכה יחזקאל למראות אלהים. ומי שזוכה באמת מקבל פירעון הטובה אז. שזה ענין לידת משיח בט' באב.

יח. פסיקתא זוטרתא (לקח טוב) בראשית פרק לג

כ) ויצב שם מזבח ויקרא לו. לא אמר ויבן שם מזבח, אלא ויצב שם, לפי שהבנין הוא באבנים גדולים וקטנים וחומר, אבל מצבה היא בלא בנין, כי הקים את האבנים ועשאום מזבח:

יט. תלמוד בבלי מסכת יומא דף נד עמוד ב

אמר ריש לקיש: בשעה שנכנסו נכרים להיכל ראו כרובים המעורין זה בזה, הוציאו לשוק ואמרו: ישראל הללו, שברכתן ברכה וקללתן קללה, יעסקו בדברים הללו? מיד הזילום, שנאמר +איכה + כל מכבדיה הזילוה כי ראו ערותה.

כ. חידושי הריטב"א מסכת יומא דף נד עמוד ב

בשעה שנכנסו עו"ג להיכל מצאו כרובין מעורין זה בזה. הקשה הרב בן מיגא"ש ז"ל דהא בב"ב (צ"ט א') אמרינן שלא היו פניהם איש אל אחיו אלא כשהיו עושין רצונו של מקום, ויש מתרצים דהתם בכרובים דמשה אבל הכא בכרובים דצורתא שבכותלים תמיד היו מעורין, ותימא דא"כ היכי אמרינן לעיל שהיו מראין להם כרובין דצורתא להראות חיבתן לפני המקום, והנכון כמו שפי' הרא"ם ז"ל דהני גמי בנס היו מעורין עכשיו אלא שנעשה נס לרעה כדי לגלות ערותן.

כא. תלמוד בבלי מסכת גיטין דף נה עמוד ב

אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: +משלי כ"ח+ אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה? אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא, אשקא דריספק חרוב ביתר.